

„Prawo–Administracja–Kościoł” 4 (15), 2003, Lublin 2004, ss. 273.

Nakładem Wydawnictwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ukazał się kolejny, piętnasty, numer kwartalnika Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL „Prawo – Administracja – Kościoł”. Numerem tym Zespół Redakcyjny chciał uhonorować długoletniego pracownika Wydziału, profesora Władysława Rostockiego.

Prof. Władysław Rostocki należy do grona wybitnych znawców historii państwa i prawa Polski w XIX i XX w., historii administracji oraz systemu kancelaryjnego XIX w., jak również historii powstania listopadowego. Profesor został zatrudniony w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w 1966 r., obejmując kierownictwo Katedry Historii Nowożytnej, a także Katedry Ustroju i Administracji Polski. Jak słusznie zauważył Grzegorz Górski, Władysław Rostocki był „jedną z najważniejszych postaci w trudnym procesie odbudowywania środowiska prawniczego KUL (s. 11). Z początkiem lat osiemdziesiątych związał się z Wydziałem Prawa Kanonicznego i Świeckiego, gdzie objął wznowioną Katedrę Historii Państwa i Prawa. Aktywną działalność dydaktyczną profesor przerwał dopiero w początkowym okresie lat dziewięćdziesiątych, co było związane z jego stanem zdrowia, jednak nie wpłynęło na zmniejszenie jego aktywności naukowej.

Periodyk otwiera krótka nota Zespołu Redakcyjnego, w której redaktorzy wyrazili Jubilatowi swoje uznanie oraz szacunek. Kolejne życia osobistego, zawodowego i naukowego prof. W. Rostockiego zaprezentował obecny kierownik Katedry Historii Państwa i Prawa WPPKiA KUL, prof. Grzegorz Górski (s. 9-13). Dwujęzyczna wersja biografii (wersja angielskojęzyczna s. 15-19) pozwala sądzić, iż recenzowane czasopismo pomyślane jest – słusznie – również jako lektura dla czytelników posługujących się językiem angielskim. Za pewien dysonans należy więc uznać, że żaden z pozostałych tekstów Księgi nie został przełożony na język angielski. Z pewnością luki tej nie wypełniają krótkie summaria w języku angielskim, kończące każdy z artykułów. Stanowią one bowiem jedynie uzasadniony metodologicznie abstrakt każdej z publikacji. Koniecznym uzupełnieniem biografii są zebrane przez dr Marzenę Lipską publikacje naukowe Jubilata. Bibliografia jego prac obejmuje dorobek za lata 1944-2003 (s. 21-35).

Główną część recenzowanego czasopisma stanowią artykuły młodszych pracowników naukowych WPPKiA KUL. Zostały one usystematyzowane według kryterium alfabetycznego nazwisk autorów. Podział taki jest oczywiście dopuszczalny, chociaż jednocześnie uniemożliwił on pogrupowanie artykułów według kryterium rzeczowego i wyodrębnienie np. części historycznoprawnej, cywilistycznej etc. W tym miejscu nasuwa się uwaga, czy w związku z charakterem tego numeru nie byłby bardziej uzasadniony wspomniany podział merytoryczny artykułów?

W pierwszym artykule, *Uwarunkowania przestępstwa* (s. 37-57) Daria Banasik przedstawiła czynniki wpływające na popełnienie czynu przestępczego, wyodrębniając wśród nich okoliczności wewnętrzne i zewnętrzne. W następnym artykule zostały przedstawione *Uwagi w sprawie zakresu podmiotowego pojęcia organizacji pozarządowej*” (s. 59-84). W podsumowaniu jego autorka, Agata Barczewska-Dziobek stwierdza, iż mimo funkcjonowania licznych organizacji pozarządowych, należy podkreślić brak optymalnego systemu prawnego odnoszącego się wspomnianych kwestii. Za jedną z podstawowych bolączek uznaje brak wypracowanego uniwersalnego pojęcia „organizacji pozarządowej”. Kwestie z zakresu polskiego prawa karnego przedstawił Mariusz Czyżak (s. 85-102). Szczególną uwagę autor zwrócił na problem tzw. ostatecznej potrzeby wojskowej. Zaprezentował on czytelnikowi obszerne jego spektrum. Uzasadnioną wątpliwość budzi jednak zamieszczenie przesadnie rozbudowanej części historycznej problemu. Problematykę dotyczącą międzynarodowych standardów wolności słowa przedstawiła Renata Czyżak (s. 103-129). Skupiła się zasadniczo na kwestii swobodnego dostępu do informacji, konstatując, iż jest on warunkiem *sine quo non* prawidłowego rozwoju systemu państwa na wszystkich jego płaszczyznach, m.in. politycznej, gospodarczej, naukowej czy kulturalnej (s. 103). Anna Haładyj zaprezentowała kwestie związane z kodyfikacją prawa ochrony środowiska (s. 132-171). Pewne obawy co do poprawności sformułowania może budzić tytuł artykułu. Autorka bowiem prezentuje interesującą ją problematykę w odniesieniu do badań „(...) w Niemczech i na świecie”

(s. 131). Brak dookreślenia sugeruje więc alienację państwa niemieckiego z grupy pozostałych krajów świata. *Kierunek pandektystyczny w nauce prawa rzymskiego w świetle polskiego prawnictwa z II połowy XIX wieku* zaprezentował Grzegorz Jędrejek (s. 173-196), stawiając sobie za cel ukazanie dyskusji na gruncie polskiego prawodawstwa co do oceny wspomnianego kierunku. W wyniku przeprowadzonych badań doszedł do wniosku, że polska romanistyka prawnicza, podobnie zresztą jak europejska w drugiej połowie XIX w., pozostawała pod wpływem szkoły pandektystycznej, która traktowała prawo rzymskie jako obowiązujące źródło prawa. Marzena Lipska przedstawiła artykuł dotyczący funkcjonowania ministrów na mocy przepisów Konstytucji marcowej z 1921 r. (s. 197-209). Zasadnicze badania zostały poprzedzone rysem historycznym odnoszącym się do problemu badawczego. I tak, autorka przypomniała, jak kształtowała się pozycja urzędu ministra w Królestwie Polskim oraz na płaszczyźnie „Małej konstytucji”. W konkluzji stwierdziła, iż pomimo praktycznego stosowania postanowień Konstytucji marcowej, niektóre z nich budziły uzasadnione obawy, co z kolei dawało nadzieję na przeprowadzenie w niej pewnych zmian (s. 207). Pierwszym krokiem w tym kierunku była ustawa z sierpnia 1926 r. zmieniająca oraz uzupełniająca Konstytucję marcową. Autorka ostatniego artykułu, Maria Pałubska, poruszyła problem instytucji „współpracy wzmocnionej” w uregulowaniach traktatu amsterdamskiego oraz traktatu z Nicei (s. 211-220). „Współpraca wzmocniona” („współpraca ściślejsza”) jest formą działalności państw członkowskich Unii, z których tylko część współpracuje ze sobą bardziej intensywnie lub w szerszym zakresie niż pozostałe państwa członkowskie.

Kolejną częścią wyodrębnioną w recenzowanym periodyku są „Materiały i źródła”. Grzegorz Górski przedstawił w niej istotne zagadnienia polemiki, jaka miała miejsce na łamach „Państwa i Prawa” pomiędzy nim a R. Kwietniem – autorem artykułów zamieszczonych w „Państwie i Prawie” na temat tożsamości państwa polskiego (s. 221- 230). Problemem spornym jest kwestia tożsamości i ciągłości prawnomiędzynarodowej Polski.

W kolejnej części pt. „Artykuł recenzyjny” głos zabrał ks. Henryk Misztal (s. 231-240). Swojej ocenie poddał on dzieło zredagowane przez Zbigniewa Sucheckiego *Il processso penale canonico*. Monografia z zakresu prawa karnego kanonicznego została oceniona wysoko. H. Misztal polecił ją osobom zajmującym się naukowo prawem kanonicznym, studentom tej dyscypliny prawa, jak również pracownikom trybunałów kościelnych, jako lekturę pomocną w pracy i toku studiów.

Kolejna część czasopisma poświęcona została recenzjom (s. 241-255). Autorem pierwszej jest Włodzimierz Broński, który zrecenzował publikację Jolanty Jabłońskiej-Bonca pt. *Prawnik a sztuka negocjacji i retoryki*, wydaną w Warszawie w 2002 r. Jerzy Flaga poddał ocenie zbiór artykułów zredagowany przez Dariusza Kupisza pt. *Z dziejów administracji w Małopolsce w XVI-XX wieku*, wydany w Radomiu w 2003 r. Autor kolejnej recenzji, Czesław Mazurek, podjął się oceny książki znanego historyka Kościoła ks. Zygmunta Zielińskiego pt. *Kościół w Polsce 1944-2002*, wydanej w Radomiu w 2003 r.

W kronice życia naukowego zostało zamieszczone sprawozdanie ks. Krzysztofa Mikołajczuka ze spotkania, jakie miało miejsce w KUL w lutym 2003 r. z przedstawicielami obu katolickich obrządków.

Recenzowany tom zamyka część poświęcona aktualnym wydarzeniom na WPPKiA (s. 261-273). Zawiera ona informacje dotyczące przeprowadzonych na Wydziale obron doktorskich, jak również kalendarium innych, ważnych wydarzeń naukowych od października 2002 do listopada 2003 r. To końcowe opracowanie informuje o odbytych na Wydziale konferencjach i sympozjach, jak również daje pogląd o aktywności naukowej jego pracowników. Szkoda, że w części tej brakuje strony (stron) końcowej, zaś ostatnia prezentowana informacja kończy się w połowie rozpoczętego zdania (s. 273).

Podsumowując, należy stwierdzić, iż prezentowany numer kwartalnika „Prawo-Administracja-Kościół” z pewnością wzbudzi zainteresowanie czytelników.